

Pirmie soļi topošajiem uzņēmējiem

- ❖ uzņēmējdarbības formas izvēle un reģistrēšana
- ❖ nodokļu veidi un nodokļu maksāšanas režīma izvēle
- ❖ grāmatvedības organizēšana
- ❖ sadarbība ar VID izmantojot VID EDS.

Ja esat nolēmis sākt savu biznesu, rūpīgi izvērtējiet savas vēlmes un iespējas, jo no Jūsu izvēlētā saimnieciskās darbības veida un plānotā apgrozījuma būs atkarīga saimnieciskās darbības reģistrācijas forma, kā arī valstij maksājamo nodokļu veidi, apmērs un to administrēšanas kārtība. Vēršam uzmanību, ka visiem, kuri veic jebkāda veida uzņēmējdarbību, ir saistošas likuma “Par grāmatvedību” prasības. Komerksabiedrībām grāmatvedību ir jāuztic kārtot grāmatvedības jautājumos kompetentai personai.

PIRMAIS SOLIS – jāreģistrē uzņēmējdarbības forma

Saimnieciskās darbības veicējs
(Jāreģistrē VID)

Individuālais komersants
(Jāreģistrē Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā)

Kapitālsabiedrība (sabiedrība ar ierobežotu atbildību (SIA) un akciju sabiedrība (AS))
(Jāreģistrē Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā)

(!) Uzsākot saimniecisko darbību, Jums ir jāsniedz informācija VID par pamatdarbības veidu (NACE2)

OTRAIS SOLIS – jāizvēlas nodokļu maksāšanas režīms

Saimnieciskās darbības veicējs izvēlas vienu no iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksāšanas veidiem (fiziskā persona):

- nodoklis par ienākumiem no saimnieciskās darbības;
- Patentmaksa (samazinātā patentmaksa) par atsevišķu veidu saimnieciskās darbības veikšanu;
- mikrouzņēmumu nodoklis;
- maksāt nodokli, paziņojot par saimnieciskās darbības neregistrēšanu.

Ja esat pats sev darba devējs, noteiktos gadījumos jums ir jāveic par sevi valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas.

Uzņēmējiem ir saistoši Latvijā maksājami nodokļi un nodevas (juridiskā persona):

- uzņēmumu ienākuma nodoklis;
- iedzīvotāju ienākuma nodoklis;
- valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas;
- mikrouzņēmumu nodoklis.

TREŠAIS SOLIS – jāreģistrē darbinieki, darba vieta un darba rīki

Ja nodarbināt darbiniekus, tad esat **darba devējs**, un **darbinieki ir jāreģistrē VID** vēl pirms darba attiecību uzsākšanas.

Ja vēlaties veikt darbību ārpus VID vai Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā reģistrētās adreses, ir jāreģistrē arī **struktūrvienība** – vieta (adrese), kurā veicat uzņēmējdarbību, arī tīmekļa vietne, kurā plānots veikt saimniecisko darbību.

Ja jūs plānojat samaksu par savu preci vai sniegtajiem pakalpojumiem saņemt skaidrā naudā vai norēķinoties ar bankas karti, Jums ir jāreģistrē elektroniskais kases aparāts. (Tikai atsevišķos gadījumos par skaidras naudas darījumiem var izsniegt VID reģistrētu kvīti.)

CETURTAIS SOLIS – ikvienam uzņēmējam sadarbība ar VID ir jāveic, izmantojot VID EDS.

Jebkuram uzņēmējam neatkarīgi no izvēlētās uzņēmējdarbības formas sadarbība ar VID ir jāveic, izmantojot VID **Elektroniskās deklarēšanas sistēmu (EDS)**. Tajā, ievērojot **attiecīgā nodokļa likumā noteikto termiņu**, iesniedz nodokļu deklarācijas un pārskatus. Radušos jautājumus, iesniegumus un pieprasījumus aicinām nosūtīt mums elektroniski, izmantojot EDS. EDS var pieslēgties, izmantojot **www.latvija.lv** autentificēšanās iespējas – internetbanku vai elektronisko identifikācijas karti (eID).

Kā kļūt par EDS lietotāju

- www.latvija.lv sniegto tehnisko risinājumu (internetbanku autentifikācijas līdzekļus);
- Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes izsniegto eID viedkarti;
- Valsts akciju sabiedrības „Latvijas Valsts radio un televīzijas centra” izsniegto elektroniskā paraksta viedkarti;
- Iesniedzot iesniegumu VID papīra formā.

The image shows the login interface for the 'VALSTS IENĒMUMU DIENESTS Elektroniskās deklarēšanas sistēma'. At the top left is the national coat of arms. The title 'VALSTS IENĒMUMU DIENESTS' is in large letters, with 'Elektroniskās deklarēšanas sistēma' below it. The main section is titled 'Pieslēgties' and contains two input fields: 'Lietotāja vārds' (username) and 'Parole' (password). Below these fields is a blue 'Pieslēgties' button. A link 'Aizmirsu paroli' is located below the button. A second section, 'Pieslēgties ar', offers alternative login methods with logos for 'Latvija.lv', 'eParaksts', and 'eID'. At the bottom, there are contact options: a phone icon with the number '1898' and an envelope icon with the text 'Rakstiet mums'. The footer includes the version 'Versija 7.2.54' and the website 'www.vid.gov.lv'.

PIEKTAIS SOLIS – izmantojiet VID publiskojamās informācijas datubāzes!

Godprātīga attieksme pret darījuma partneriem un nodokļu disciplīnas ievērošana ir godīgas konkurences pamatā, tāpēc izmantojiet **VID publiskojamās informācijas datubāzēs** pieejamo informāciju, lai būtu drošs par savu biznesu. Iepazīstieties ar **VID ieteikumiem darījuma partnera un darījuma riska novērtēšanai!**

Nodoklis par ienākumiem no saimnieciskās darbības (23% no ienākuma)

- Ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamo ienākumu no saimnieciskās darbības nosaka kā ieņēmumu un ar to gūšanu saistīto izdevumu starpību;
- Saimnieciskas darbības ieņēmumi un izdevumi, kas tiek ņemti vērā, aprēķinot ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamo ienākumu ir noteikti likuma “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 11.pantā, 11.⁵pantā un Ministru kabineta 21.09.2010. noteikumos Nr.899 *”Likuma “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” normu piemērošanas kārtība”*;
- Nodokļa **likme**, ko maksā no saimnieciskās darbības ienākuma, **2017.gadā ir 23%.**

Nodokļa nomaksas kārtība

- Iedzīvotāju ienākuma nodokli no saimnieciskās darbības ienākuma maksā atbilstoši gada ienākumu deklarācijai (GID) rezumējošā kārtībā;
- Taksācijas gada laikā tiek veikti nodokļa avansa maksājumi;
- GID ir jāiesniedz VID ne vēlāk kā taksācijas gadam sekojošā gadā **no 1.marta līdz 1.jūnijam**;
- Pēc GID aprēķinātā nodokļa summa jāiemaksā budžetā ne vēlāk kā līdz **16.jūnijam**, bet, ja aprēķinātā nodokļa summa pārsniedz **640 euro**, maksātājs to var iemaksāt budžetā trijās reizēs – **līdz 16.jūnijam, 16.jūlijam, 16.augustam, katru reizi iemaksājot trešo daļu no kopējās nodokļa summas.**

Avansa maksājumu veikšanas termiņi

Avansa maksājumi jāveic šādos termiņos:

- ne vēlāk kā **15.martā, 15.jūnijā, 15.augustā, 15.novembrī** (*15.martā jāiemaksā ceturrtā daļa no iepriekšējā gada kopējās avansa summas, bet 15.jūnijā, 15.augustā un 15.novembrī jāiemaksā viena trešā daļa no konkrētajam gadam noteiktā avansa maksājuma un pirmajā ceturksnī veicamā avansa maksājuma starpības*).

Patentmaksa

- **Patentmaksa** - valsts noteikts vienots fiksēts maksājums, kas ietver iedzīvotāju ienākuma nodokļa un valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas par fiziskās personas saimniecisko darbību.
- Patentmaksas apmērs atsevišķiem saimnieciskās darbības veidiem ir noteikts Ministru kabineta 2013.gada 17.decembra noteikumos Nr.1531 “Kārtība, kādā piemērojama patentmaksa fiziskās personas saimnieciskajai darbībai noteiktā profesijā, un tās apmēri”.
- Patentmaksu var maksāt par vienu, trim vai sešiem kalendāra mēnešiem vai vienu kalendāra gadu.
- Patentmaksu ieskaita internetā VID mājas lapā www.vid.gov.lv norādītajos valsts budžeta ieņēmumu kontos divu darbdienu laikā pēc iesnieguma par patentmaksas maksāšanu iesniegšanas VID.

turpinājums

- maksātājs var izvēlēties maksāt patentmaksu, ja viņa ieņēmumi pirmstaksācijas gadā nepārsniedz **15 000 euro**.
- VID lēmums par fiziskās personas kā patentmaksas maksātāja reģistrācijas apstiprināšanu ir dokuments, uz kā pamata patentmaksas maksātājs ir tiesīgs veikt saimniecisko darbību, par kuru maksā patentmaksu;
- Patentmaksas maksātājs uzskaita tikai saimnieciskās darbības ieņēmumus;
- Saimnieciskās darbības ienākumam **nav** tiesību piemērot gada neapliekamo minimumu, nodokļa atvieglojumus un attaisnotos izdevumus.

Samazinātā patentmaksa par atsevišķu veidu saimnieciskās darbības veikšanu

Samazināto patentmaksu var maksāt, ja izpildīti šādi nosacījumi:

- piešķirta vecuma pensija (tai skaitā priekšlaicīgi);
- saimnieciskās darbības ieņēmumi pirmstaksācijas gadā nepārsniedz 3000 *euro*;
- nav mikrouzņēmumu nodokļa maksātājs vai saimnieciskās darbības veicējs (maksā nodokli 23 %);
- nenodarbina citas personas;
- nav algas nodokļa maksātājs.

Samazinātā patentmaksa ir **17 *euro*** gadā vai **9 *euro*** pusgadā.

IEVĒRĪBAI:

- Patentmaksas maksātājam nav pienākuma iesniegt gada ienākumu deklarāciju, un tajā nenorāda ieņēmumus, par kuriem ir maksāta patentmaksa;
- Patentmaksa ir galīgs nodokļu maksājums un nav atmaksājama fiziskai personai;
- Patentmaksas maksātājs vienlaikus nevar būt pakalpojumu sniedzējs saimnieciskās darbības veicējam (arī komersantam) viņa saimnieciskās darbības ietvaros, ja saimnieciskās darbības veicējs (arī komersants) darbojas tajā pašā saimnieciskās darbības jomā, par kuru patentmaksas maksātājs maksā patentmaksu.
(Piemēram, kinooperators (maksā patentmaksu) nevar sniegt pakalpojumus kinostudijām.)

Mikrouzņēmumu nodoklis

Mikrouzņēmumu (MU) nodoklis ir nodoklis, kas ietver:

- 1) valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, iedzīvotāju ienākuma nodokli un uzņēmējdarbības riska valsts nodevu par MU darbiniekiem;
- 2) uzņēmumu ienākuma nodokli, ja MU atbilst uzņēmumu ienākuma nodokļa maksātāja pazīmēm;
- 3) MU īpašnieka iedzīvotāju ienākuma nodokli par MU saimnieciskās darbības ieņēmumu daļu.

Par MU nodokļa maksātāju var kļūt:

- Fiziskā persona, kura ir reģistrējusies VID kā saimnieciskās darbības veicēja
- IK
- IU
- ZS/ZvS
- SIA

MU nodokļa maksātāja kritēriji

Par MU nodokļa maksātāju var kļūt, ja:

- apgrozījums kalendāra gadā nepārsniedz 100 000 euro (*No 2018.gada mainīts mikrouzņēmumu nodokļa maksātājiem noteiktais apgrozījuma ierobežojums. Kalendāra gadā pieļaujamais apgrozījums nevar pārsniegt 40 000 euro.*);
- MU darbinieku skaits jebkurā brīdī ir ne lielāks par pieciem (darbinieku skaitā iekļauj arī MU īpašnieku, bet neiekļauj prombūtnē esošus vai no darba atstādinātus darbiniekus);
- MU darbinieka (īpašnieka) ienākums nepārsniedz 720 euro mēnesī.

Tiesības izvēlēties maksāt MU nodokli un MU nodokļa maksātāja statusa iegūšana

- Ja fiziskā persona ir dalībnieks vairākās SIA, tiesības izvēlēties maksāt MU nodokli ir tikai vienai no šīm sabiedrībām;
- Ja fiziskā persona ir dalībnieks SIA un zemnieka vai zvejnieka saimniecības īpašnieks vai individuālais komersants, vai VID reģistrēts saimnieciskās darbības veicējs, tiesības izvēlēties maksāt MU nodokli ir tikai vienai no šīm saimnieciskās darbības formām.

Jau reģistrētie nodokļu maksātāji

- MU nodokļa maksātāja statusu var iegūt ar nākamā taksācijas perioda 1.janvāri (līdz pirmstaksācijas gada **15. decembrim** iesniedzot VID pieteikumu);

Jaunie nodokļu maksātāji

- MU nodokļa maksātāja statusu var iegūt **vienlaikus** ar reģistrāciju Uzņēmumu reģistrā vai Valsts ieņēmumu dienestā.

MU nodokļa maksāšanas termiņi

MU nodokli aprēķina ar MU nodokļa deklarāciju un maksā **4 reizes** gadā par katra ceturkšņa apgrozījumu **līdz ceturksnim sekojošā mēneša 15.datumam.**

MU nodokļa likme

- Mikrouzņēmumu nodokļa objekts ir mikrouzņēmuma apgrozījums. Mikrouzņēmumu nodokļa likme 2017.gadā mikrouzņēmuma apgrozījumam:
- līdz 7000 *euro* ir 12 %;
- no 7000,01 līdz 100 000 *euro* ir 15 %.
- (!) Ja mikrouzņēmumam taksācijas periodā (kalendāra gadā) nav bijis apgrozījuma vai aprēķinātā mikrouzņēmumu nodokļa summa nepārsniedz 50 *euro*, mikrouzņēmumu nodokļa maksātājs iemaksā budžetā mikrouzņēmumu nodokli 50 *euro* apmērā.
- MU nodokļa likme tiek palielināta **2%** apmērā **par katru papildus nodarbināto darbinieku**, ja MU darbinieku skaits pārsniedz 5;
- MU **apgrozījuma pārsniegumam** piemēro **20%** MU nodokļa likmi, ja MU kalendārā gada apgrozījums pārsniedz 100 000 eiro;
- MU **darbinieku ienākumu pārsniegumam** piemēro **20% likmi**, ja MU darbinieku ienākumi mēnesī pārsniedz 720 eiro.

Pārskatu iesniegšana VID

- MU līdz ceturksnim sekojošā mēneša 15.datumam iesniedz VID MU nodokļa **ceturkšņa deklarāciju;**
- Darba devējs - MU nodokļa maksātājs – **3 darba dienu laikā pēc VID lēmuma paziņošanas par reģistrāciju** MU nodokļa maksātāja statusā reģistrē VID katru MU darbinieku, iesniedzot ziņas par darba ņēmējiem.

Grāmatvedības kārtošana vienkāršā ieraksta sistēmā

Ministru kabineta 2007.gada 20.marta noteikumu Nr.188

“Kārtība, kādā individuālie komersanti, individuālie uzņēmumi, zemnieku un zvejnieku saimniecības, citas fiziskās personas, kas veic saimniecisko darbību, kārtu grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā” (turpmāk – Ministru kabineta 2007.gada 20.marta noteikumi Nr.188)

Saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnāla aizpildīšana

!

- Žurnāla paraugs ir noteikts Ministru kabineta 2007.gada 20.marta noteikumos Nr.188 1.pielikumā.
- Persona, kas ir mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja, ierakstiem izmanto mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja žurnālu – paraugs ir noteikts Ministru kabineta 2007.gada 20.marta noteikumu Nr.188 2.pielikumā.

Žurnālu persona var kārtot:

→ **papīra reģistra veidā**

→ **elektroniski:**

- *aiļes, kuras neizmanto, var nenorādīt*
- *nodrošina izdrukus, brošē hronoloģiskā secībā*
- *drīkst papildināt ar jaunām aiļēm*

Saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnāla aizpildīšana

Prasības:

- **Katram taksācijas gadam iekārto jaunu žurnālu.**
- Žurnāla (papīra reģistra veidā) **lapas numurē** no pārskata (taksācijas) gada sākuma augošā secībā, **caurauklo**, pēdējā lapā norāda lapu skaitu un apliecina ar personas parakstu un zīmogu (ja tāds ir).
- Ierakstus par **katru mēnesi** veic **jaunā žurnāla lapā.**
- Ierakstus veic pamatojoties uz attaisnojuma dokumentiem .
- **Mēneša beigās** aprēķina **naudas atlikumu kasē** un kredītiestāžu **kontos.**
- **Mēneša beigās** katrā ailē norāda **apgrozījuma summu mēnesī**, kā arī **apgrozījumu no gada sākuma.**
- Žurnālā norādītais skaidras un bezskaidras naudas un citu maksāšanas līdzekļu **atlikums gada sākumā ir vienāds ar iepriekšējā pārskata (taksācijas) gada beigās žurnālā aprēķināto un norādīto atlikumu.**
- Aizpildīta žurnāla **glabāšanas laiks ir 10 gadi.**

Attaisnojuma dokuments ir dokuments, kurš apliecina uzņēmuma saimnieciskā darījuma esamību un kurā ietverti **dokumenta rekvizīti un informācija par saimniecisko darījumu.**

Saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnāla aizpildīšana

!

- Ieņēmumus un izdevumus žurnālā reģistrē, pamatojoties uz attaisnojuma dokumentiem. Summu, kas saņemtas kredītiestāžu (banku) kontos vai no tiem izsniegtas, reģistrēšanai žurnālā persona **drīkst izmantot kontu izrakstus, ja nav cita attaisnojuma dokumenta.**
- **Žurnālā reģistrē arī kases operācijas, nekārtojot atsevišķu kases grāmatu.**
- Persona žurnālu var izmantot arī kases ieņēmumu un izdevumu orderu reģistrācijai (atsevišķs reģistrs var nebūt)
- **Ieņēmumus persona uzskaita tad, kad tie ir saņemti, bet izdevumus – tad, kad tie ir izdarīti. Ierakstus žurnālā izdarā hronoloģiskā secībā.**
- Bezskaidras naudas ieņēmumus un izdevumus reģistrē pēc kredītiestādes konta izraksta saņemšanas.
- **Saimnieciskajā darbībā gūtos ieņēmumus un izdarītos izdevumus gan skaidrā, gan bezskaidrā naudā, kā arī skaidras naudas atlikumus kasē un bezskaidras naudas atlikumus kredītiestāžu (banku) kontos **nošķir no personiskajiem līdzekļiem.****

Darījumus apliecinošie dokumenti

Par darījumiem skaidrā naudā saņemto samaksu apliecina:

- ✓ kases čeks
- ✓ numurēta un VID reģistrēta kvīts
- ✓ numurēta un VID reģistrēta biļete
- ✓ cits noteikumos noteikts samaksu apliecinošs dokuments

Ministru kabineta 2014.gada 11.februāra noteikumi Nr.96 “Nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu lietošanas kārtība”

Ministru kabineta 2007.gada 2.maija noteikumi Nr.282«Nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu lietošanas kārtība»

Kvīšu (biļešu) reģistrācija VID

Nodokļu maksātājs grāmatiņās brošētas kvītis (biļetes) vai arī kvīšu (biļešu) numurus reģistrē Valsts ieņēmumu dienestā, iesniedzot pamatotu rakstisku iesniegumu, izmantojot Elektroniskās deklarēšanas sistēmu – nodokļu maksātājs Elektroniskās deklarēšanas sistēmā izvēlas dokumentu „Jauns”, dokumentu grupu „Citi”, dokumenta veidu „**Kvīšu numuru reģistrācijas iesniegums**” vai „**Biļešu numuru reģistrācijas iesniegums**” un aizpilda iesniegumu vai papīra formā Valsts ieņēmumu dienesta klientu apkalpošanas centros.

Nodokļu normatīvie akti - informācijas avoti

- www.vid.gov.lv

Nodokļu normatīvie akti (likumi, Ministru kabineta noteikumi, VID Metodiskie materiāli, VID informatīvie materiāli, Uzziņas, Jautājumi-atbildes un citi);

- www.likumi.lv

- Latvijas vēstnesis